

Для України особливу роль у модернізації національного економічного механізму матиме посилення співробітництва з Китаєм у сфері інновацій. Цьому будуть сприяти заснування спільного українсько-китайського парку інновацій та створення українсько-китайського Інституту зварювання імені Є.О.Патона. Українська сторона також запропонувала налагодити більш тісне співробітництво між Державним підприємством «Антонов» та китайськими авіабудівними підприємствами, розгорнути низку спільних проектів у космічній та науково-технічній сферах, а також у сільськогосподарському виробництві. Як можливість ефективного використання передового інноваційного досвіду Китаю у будівництві швидкісних автомагістралей можна посперитися на реалізацію такого досвіду у наведений вище розвиток інфраструктурних об'єктів в Київській області. Під час цього візиту були також досягнуті домовленості про реалізацію масштабних інвестиційних проектів у нафтогазовій сфері та різних галузях промисловості. Крім того передбачено розгорнути роботу по спільному будівництву та модернізації стратегічно важливих об'єктів. За оцінкою Президента України орієнтовна вартість всіх підписаних угод досягатиме 3,5 млрд. доларів.

Серед інших домовленостей можна також відзначити підтримку керівництвом КНР прагнення великих китайських компаній щодо налагодження виробництва на території України, збільшення квот на надання стипендій українським студентам, а також запрошення на лікування в братню країну українських дітей, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Встановлення відносин стратегічного партнерства між двома країнами може привести до унікального посилення позицій України та Китаю на гео економічній карті світу. КНР внаслідок цього забезпечить собі надійний плацдарм на євразійському континенті із виходом водночас на сукупність країн Європейського Союзу внаслідок асоціації України із ЄС та, з іншого боку, – отримати додаткові можливості альтернативних (поза ШОС та інші міжнародні організації) відносин із СНГ через нашу країну, як учасника цієї міжнародної спільноти. Напроти тому, Україна матиме можливості посилити свої позиції на найбільшому та найдинамічнішому китайському ринку, вирішити питання фінансової та технологічної підтримки своєї політики модернізації національної економіки на інноваційних засадах. Можна сподіватися, що при розгортанні взаємовигідних зв'язків з китайським партнером наша країна суттєво підвищить використання можливостей глобалізації для загального підвищення конкурентоздатності власної економіки.

Посилання

1. GDP// The Global Competitiveness Report 2010-2011. World Economic Forum. 2010. P. 0.01.
2. Там же, P. 0.03.
3. Это – Китай, – Пекин, изд-во «Синсинь», 2001. С. 18.
4. Дослідження міжнародної економіки. — ІСЕМВ, 2011, випуск 1(66). С.33.
5. Зовнішня торгівля України товарами за 2010 рік. Держкомстат України. Експрес- випуск, №25 від 15.02.2011; Зовнішня торгівля України товарами за 2008 рік. Держкомстат України. Експрес-випуск, №24, від 11.02.2009.
6. Чайна Юкрайна// Известия в Украине, 21 июня 2011.
7. Мета – 19 мільярдів доларів// Урядовий кур'єр, 15 квітня 2011 року, №69.
8. Історичний прорив у двосторонніх відносинах// Урядовий кур'єр, 21 червня 2011 року, №111.

УДК 65.012.412.(045)

ЛОЖАЧЕВСЬКА О.М.,

Інститут економіки та менеджменту НАУ,
завідувач кафедри міжнародної економіки,
д.е.н., проф.

АММАРІ А.О.,

Інститут економіки та менеджменту НАУ,
аспірант кафедри міжнародної економіки

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО: АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ВЗАЄМОДІЇ В МЕЖАХ ПРИВАТНО-ДЕРЖАВНОГО ДІАЛОГУ

Анотація. В даній статті визначено задачі, що вирішує соціальне партнерство. Розкрито спектр можливостей при реалізації соціального партнерства з точки зору їх цілей та ступеню формалізації. Розглянуто всі бізнес-етапи соціально відповідальної організації через соціальну призму. Досліджено основні моделі взаємовідносин приватно-державного соціального партнерства.

Ключові слова: приватно-державне соціальне партнерство, взаємодія, соціальна відповідальність, соціально відповідальний бізнес.

Abstract. The article defines the problems that the social partnership solves. The range of opportunities in the realization of social partnership in terms of their objectives and the degree of formalization is expounded. The business

stages of socially responsible organization in the light of social component are considered. The basic models of public social private partnership (PSPP) are investigated.

Key words: public social private partnership, cooperation, social responsibility, socially responsible business.

Постановка проблеми. Соціальне партнерство є невід’ємним елементом побудови концепції соціальної відповідальності підприємств. Відсутність діалогу між комерційним та державним сектором не дає можливості ефективно та модернізовано побудувати соціальне партнерство. Для підприємств України не визначені особливості таких взаємовідносин, не визначені задачі, що вирішує соціальне партнерство. А головне, не визначені моделі раціонального функціонування партнерства державного та приватного сектору. Партнерська модель обміну ресурсами між владою та бізнесом є фундаментальною умовою побудови ефективного соціального партнерства з послідовністю його етапів.

Аналіз останніх наукових досліджень. Курбатова М.В., Левин С.Н. досліджують ієрархічний тип взаємовідносин державного сектору з бізнесом. А. Чирикова аналізує бізнес як суб’єкт соціальної політики та формує основні моделі; розробляє засади та принципи взаємодії корпорацій і влади в реалізації соціальної політики як регіональної проекції. Асоціацією менеджерів розроблено матрицю змісту відносин секторів через їх участь в розвитку суспільства. Туркин С. та Сьюзан Симпсон визначили сектори соціального партнерства. С. Шикшина досліджує бізнес як суб’єкт соціальної політики в ролі партнера. Серед закордонних спеціалістів слід відмітити Г. Боуена, П. Друкера, М. Фридмана, Ф. Котлера, С. Блека та інших

Мета. Проаналізувати існуючі моделі взаємодії основних секторів соціального партнерства. Визначити задачі, які вирішує соціальне партнерство. Проаналізувати спектр можливостей при реалізації соціальних партнерств з точки зору їх цілей та ступеню формалізації. Роль соціальної функції бізнесу в різноманітності міжсекторного соціального партнерства. Охарактеризувати соціально відповідальний бізнес через соціальну призму. Проаналізувати Матрицю змісту взаємовідносин держави та бізнесу в розвитку суспільства. Дослідити моделі взаємодії влади та бізнесу. Визначити основні підходи до взаємодії бізнесу та влади, побудови етапи та надати схематичний вигляд карти соціального партнерства.

Виклад основного матеріалу. Продовжуючи тему міжсекторного соціального партнерства, слід зазначити один важливий аспект, соціальне партнерство – це закладений в ньому механізм колективного прийняття рішень. Соціальне партнерство вирішує наступні задачі:

- визначає границі регулювання зайнятості та підготовки робочої сили;
- розширення гнучкості в використанні робочої сили, як по формах зайнятості, так і по режиму праці;
- вдосконалення професійної орієнтації та психологічної підтримки безробітних громадян та незайнятого населення;
- підвищення якості та мобільності робочої сили. розвиток безперервної системи підготовки кадрів;
- зменшення кількості безробітних за рахунок збереження та створення нових робочих місць;
- організація випереджаючої перепідготовки та підготовки персоналу, соціального захисту робітників організації, яка знаходиться на межі банкрутства;
- громадські роботи для працевлаштування безробітних;
- особливі умови зайнятості для інвестиційних проектів;
- створення особливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, приватного підприємництва, самозайнятості тощо.

Існує цілий спектр можливостей при реалізації соціальних партнерств з точки зору їх цілей та ступеню формалізації:

- нерегулярні переговори, неформальне партнерство між окремими суб’єктами локальних спільнот, домовленості документально не оформлені;
- відносно регулярний переговорний процес між великою кількістю суб’єктів локальних спільнот, документально оформлені узгодження;
- регламентований, регулярний переговорний процес, в якому досягається консенсус, система протоколів, договорів, узгоджень.
- створення постійних робочих органів партнерства – комісій, рад і т.п., оформлених обов’язковими юридичними документами;
- створення організацій, асоціацій, покликани організувати соціальне партнерство, планувати розвиток локальних спільнот, реалізувати та впровадити в життя домовлені узгодження.

Розенков Д.А. виділяє такі функції бізнесу: інноваційну, модернізуючу, розвиваючу та соціальну. Соціальна функція є найважливішою, реалізація якої відбувається за допомогою:

- повної та своєчасної виплати податків та забезпечення достойного рівню заробітної плати персоналу;
- підтримки системи освіти та підготовки кадрів, системи охорони здоров’я та інших соціальних сфер;
- підтримки ініціатив з фінансування соціальних проектів муніципальної влади та організації громадського суспільства.

В дослідженнях Волгина Н.А. та Єгорової В.К., соціально відповідальний бізнес характеризується тим, що всі етапи бізнес-циклу розглядаються через соціальну призму [4]:

1. Розробка загальної політики і стратегії: наскільки політика і стратегія бізнесу відповідають задачам сталого розвитку та приносять вигоду стейкхолдерам.

2. Організація праці та виробничий процес: чи дотримуються норми безпеки та екологічні норми при виробничих процесах, чи забезпечена якість товарів/послуг та їх безпека для споживачів?
3. Закупівлі та управління постачанням: де придбаються товари, запчастини та послуги, у місцевих постачальників, якщо так, чи допомагає організація дотримуватися встановлених стандартів?
4. Збут і продаж товарів: наскільки безпечні технології збуту товарів, чи дає користь споживачу відносини між підприємством та продавцем?
5. Продаж, маркетинг та відносини з клієнтами: чи є інформація в рекламі товару та на його упаковці точною та реалістичною, які механізми використовуються для побудови відносин між підприємством та його клієнтами?
6. Розвиток людських ресурсів і трудові відносини: умови працевлаштування персоналу, охорона та гігієна праці, навчання персоналу, стратегії подолання негативних наслідків реструктурування, скорочення штату тощо.
7. Фінансове управління і відносини з інвесторами: ефективність фінансового контролю, відкритість документації, якість роботи ради директорів, відношення до хабарів та внутрішнім торговим операціям.
8. Проектно-конструкторські роботи: обсяг внесків, врахування соціальних/екологічних проблем, створення проектно-конструкторського бюро в місцях оволодіння нових ринків.
9. Відносини з владою: чи забезпечується відкритість та прозорість в відносинах з владою та в лобістській діяльності, чи приймає участь підприємство в діалозі між приватним та державним сектором для покращення політики та норм, регулюючих такі сфери, як працевлаштування, природоохоронні норми і т.д.
10. Відносини з іншими стейкхолдерами: як будуються відносини з місцевими спільнотами, чи приймає участь підприємство в суспільному житті, відкритість підприємства та його підрозділів для місцевих спільнот.
11. Заходи з охорони навколишнього середовища: чи є у підприємства власна природоохоронна політика, чи проводиться екологічна експертиза нових проектів та товарів, чи звітує підприємство перед громадськістю про вплив на навколишнє середовище.

Аналіз світового досвіду свідчить про те, що ступень участі влади в економіці залежить не тільки від поточного стану нааціонального господарства, але й від особливості країни, а взаємовідносини бізнесу і влади можуть здійснюватися в різних формах:

- в Англії націоналізовані деякі галузі народного господарства;
- в скандинавських країнах, де процес регулювання носить розподільчий характер – через соціальні програми;
- в Італії та Франції через володіння державою великими економічними активами;
- в США влада впливає на економіку через фінансово-кредитну сферу. Це найбільш полегшений варіант регулювання, держава встановлює деякі правила, за якими діють учасники ринку.

Асоціація менеджерів дослідила взаємовідносини держави та бізнесу через їх участь в розвитку суспільства [1]. На основі аналізу та досліджень запропонувала Матрицю змісту даних відносин (рис. 1).

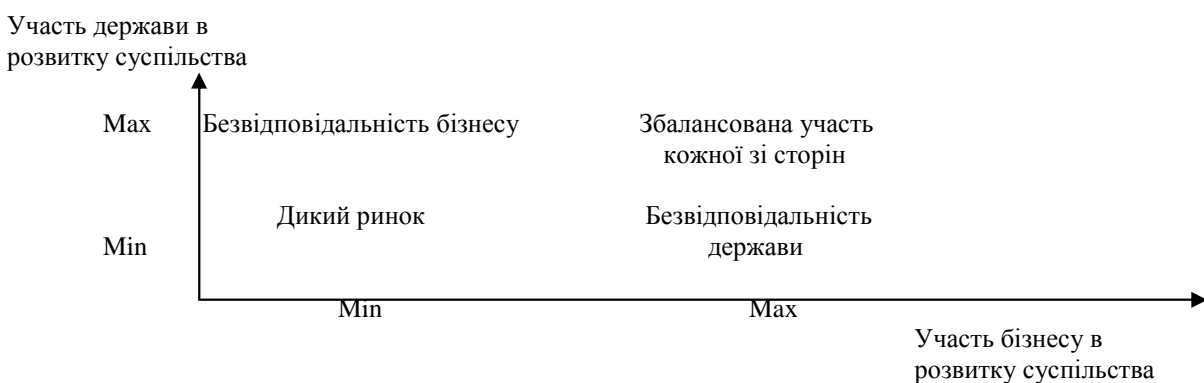

Рис.1. Матриця змісту взаємовідносин держави та бізнесу в розвитку суспільства

Інші дослідники висувують декілька основних моделей взаємодії влади та бізнесу [3]:

1. Модель «придушення» та «примусу» передбачає адміністративний тиск. Влада вимагає від бізнесу певних внесків в реалізацію її соціальних програм та проектів, використовуючи адміністративний апарат та структури, які здійснюють контроль за діяльністю бізнесу.
2. Модель «патронажу» передбачає компенсації витрат бізнесу на реалізацію соціальних програм та проектів за рахунок доступу для бізнесу до контролюючих владою ресурсів. дана модель передбачає можливість торгу навколо умов підтримки бізнесом соціальних програм та проектів влади.
3. Модель «невтручання» влади. Влада не займає активної позиції по відношенню до соціальної політики, яку здійснює бізнес.
4. Модель «партнерства», в межах якої представники влади та бізнесу досягли компромісу. В сучасних соціально-економічних умовах дана модель є найбільш припустима, бо працює за принципом «ефективно кожному – ефективно всім».

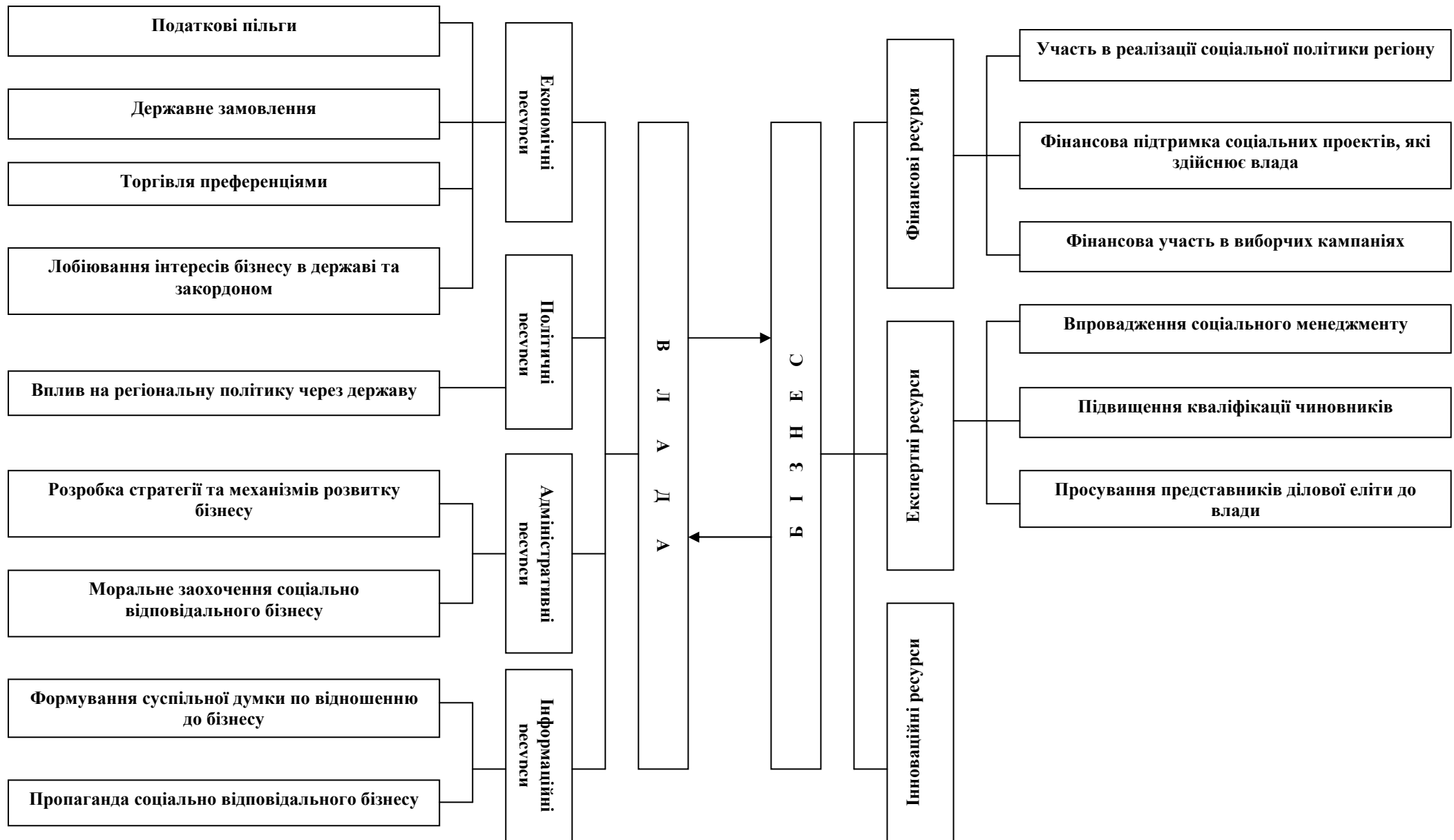

Рис. 2. Партнерська модель обміну ресурсами між владою та бізнесом

Існують два основні підходи до взаємодії бізнесу та влади: функціональний та ресурсний (рис 2.). Влада володіє економічними, політичними, адміністративним та інформаційними ресурсами, а бізнес – фінансовими, експертними та інноваційними. В межах Партнерської моделі обмін даними ресурсами є фундаментальною основою взаємодії влади та бізнесу.

Організація процесу створення ефективної моделі взаємовідносин приватно-державного діалогу характеризується послідовністю дій. До основних етапів побудови Партнерської моделі належать:

1. Взаємодія з територіальною владою – застосування управлінського підходу з позиції взаємодії та партнерства, зазвичай, філантропічні акції.

2. Вдосконалення технологій партнерства – застосування комплексного підходу в рішенні типових питань, підписання узгодження про соціальне партнерство, створення Координаційної ради з представниками кожної зі сторін, визначення пріоритетів для інвестування, ризику, оцінка потреби в інформації, заходах, експертах.

3. Розширення складу учасників процесу соціального партнерства, розвиток комплексності підходу – розробка спеціальних програм для ефективної адаптації муніципальної освіти в умовах постійної модерн-реформації, з розширенням соціальних проектів та програм залучення нових представництв та учасників.

4. Формування нової системи суспільних відносин – введення проектного підходу та конкурсного механізму як елементу взаємодії, введення елементу спів фінансування програм як показника зацікавленості та сталості, закріплення результатів та досягнення визначених цілей. На даному етапі приватний сектор повинен виконувати наступні види діяльності: інформаційно-методична та аналітична; розробка та реалізація грантових програм; навчальна та просвітницька діяльність; залучення коштів.

Таблиця 1

Трьохрівнева система організації соціального партнерства

Рівень взаємодії	Територія	Вид узгодження	Зміст
Керівництво національних суб'єктів	Область, країна, АРК	Узгодження про спів працю та взаєморозуміння	Основні принципи співпраці
Муніципальні адміністрації, бізнес-організації, розташовані на території присутності підприємств	Муніципальні утворення	Узгодження про соціальне партнерство через механізм приєднання до Узгодження про соціальне партнерство	Основні принципи співпраці
Місцеві суспільство та стратегічні партнери (НУО, НКО)	Міжтериторіальний, територіальний (муніципальне утворення або його частина)	Узгодження про партнерство	Спільні програми, які реалізуються на території

Аналіз практики українських підприємств у взаємодії з державним сектором в межах соціального партнерства наведений в табл.1. Система організації процесу соціального партнерства є трьохрівневою. Система організації процесу партнерства включає трьох рівневу систему узгоджень. Узгодження є рамочними документами, в яких зафіксовані загальні добровільні принципи спів праці. Узгодження укладаються на трьох рівнях, кожен з яких передбачає певний обсяг взаємодії та межі території:

1. Узгодження на рівні національних суб'єктів.
2. Узгодження на рівні муніципальних утворень.
3. Узгодження з партнерськими організаціями.

До основних принципів співпраці з партнерами належать:

- 1) творча та перетворююча роль бізнесу;
- 2) активна участь в соціальних ініціативах;
- 3) формування сприятливої середовища для співпраці;
- 4) паритетна участь у фінансуванні заходів та розподілу відповідальності;
- 5) інтеграція зусиль та можливостей в області соціальних ініціатив, включаючи застосування нових та сучасних технологій;
- 6) послідовність та планомірність співпраці, орієнтація на результат;
- 7) підтримка безперервного діалогу між всіма партнерами;
- 8) постійний моніторинг та оцінка стану партнерства та досягненні ним результатів.

Схематично взаємовідносини приватно-державного соціального партнерства можна представити у вигляді карти соціального партнерства з зазначеними вище учасниками, а саме: бізнес структури, партнери, регіональна влада, муніципальні утворення, НУО, НКО. (рис.3.)

Висновки. Міжсекторне соціальне партнерство, а саме приватно-державне, є предметом дослідження не одного десятиріччя. Генезис взаємовідносин держави з бізнесом, визначає нові функції бізнесу; спектр можливостей при реалізації соціальних партнерств з точки зору їх цілей та ступеню формалізації визначає пріоритетні напрями концепції соціальної відповідальності підприємств. Аналіз Матриці змісту взаємовідносин держави та бізнесу в розвитку суспільства визначає максимальний ефект за умови взаємодії двох секторів в межах соціального партнерства.

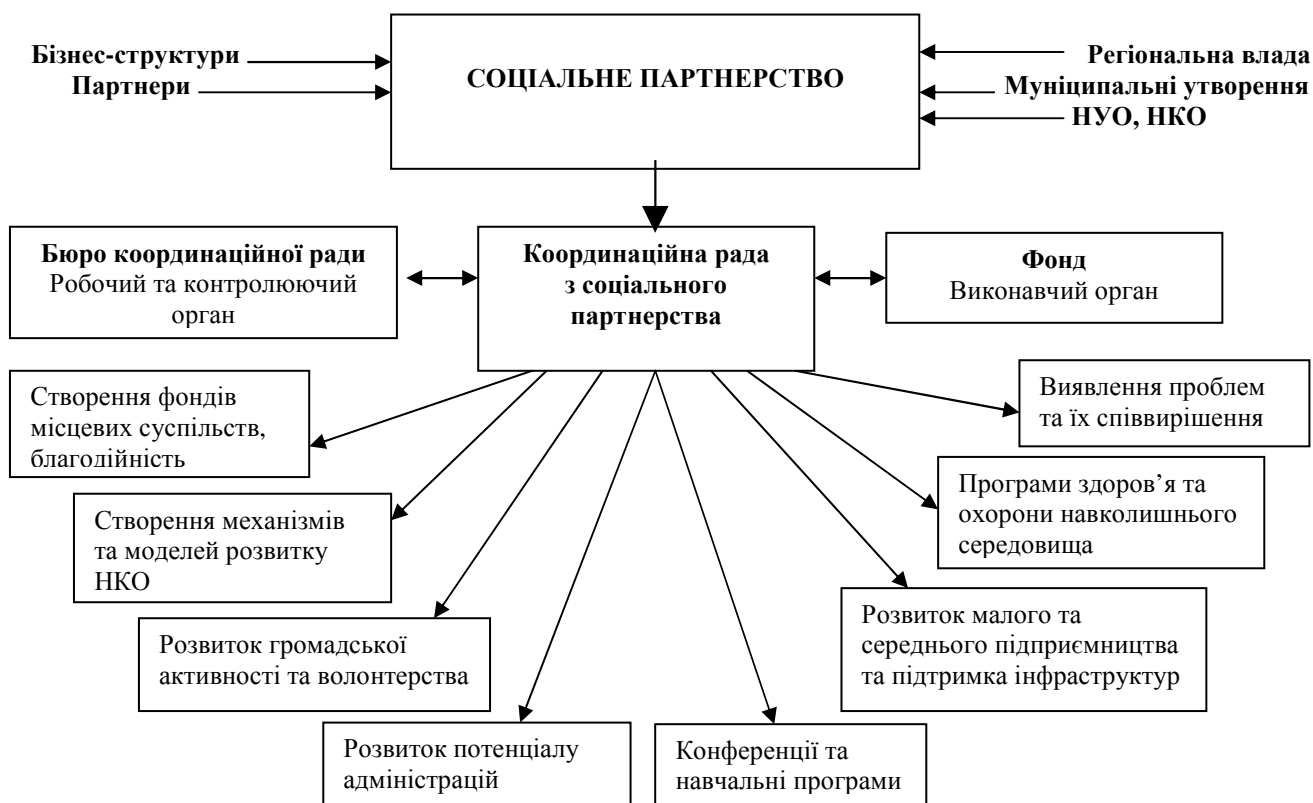

Рис. 3. Карта соціального партнерства

В свою чергу, ефективність цього партнерства залежить від обраної моделі. Дослідження виявило, раціональне функціонування взаємовідносини держави та бізнесу базуються на виборі Партнерської моделі обміну ресурсами. Побудова карти соціального партнерства на основі трьох рівневої системи організації процесу соціального партнерства є логічним етапом визначення етапів цього партнерства.

Список використаних джерел:

1. Тематическая программа «Бизнес и государство». — Ассоциация менеджеров. — 2003. — <http://www.amr.ru>.
2. Курбатова М.В., Левин С.Н. Преобладание иерархического типа взаимодействия власти и бизнеса как проявление зависимости от предшествующего развития // <http://ecsocman.edu.ru>.
3. Чирикова А. Бизнес как субъект социальной политики в современной России // Общество и экономика. — 2006. — № 9. — С. 116 – 117;
4. Розенков Д.А. Управление развитием отношений бизнеса, общества и государства в современной экономической системе. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук. — М., 2007. — С.26 – 28.
5. Волгин Н.А., Егорова В.К. Социальная корпоративная политика: проблемы, опыт, перспективы. — М., 2002.

УДК 330.1 (045)

ТАТАРЕНКО Н.О.,
 Інститут світової економіки
 і міжнародних відносин НАН України,
 пров.наук.співр., к.е.н., проф.

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ІДЕОЛОГІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ГЛОБАЛЬНОГО ВПЛИВУ

Анотація. У статті йдеться про глобальні чинники формування ідеології розвитку національних економік. Обстоюється теза про виключну роль суспільної ідеології, в основу якої покладається теза про пріоритетність загальносуспільного інтересу щодо приватного. Ментальність та культура суспільства розглядаються як основа комунітарної ідеології, якій протистойть глобальна космополітична ідеологія.

Ключові слова: національні інтереси, культура соціуму, гео економічна парадигма, глобальна транскультура, ідеологія економічного розвитку, уніфікація, монополізація, національна свідомість.